07/04/2023

Ο Λάζαρος, ο φίλος του Χριστού

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Μάνης

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μάνης κ. Χρυσοστόμου Γ’

Ὁ Λάζαρος ἦταν φίλος τοῦ Χριστοῦ καί ὁ μόνος, ἐκτός τοῦ κύκλου τῶν δώδεκα μαθητῶν, πού ἔλαβε εὐθέως ἀπό τόν ἴδιο τόν Διδάσκαλο, τόν λίαν τιμητικό αὐτό χαρακτηρισμό, τοὐτέστιν «φίλος». Ἦταν δέ ἀδελφός τῆς Μάρθας καί τῆς Μαρίας, ὅπου τήν οἰκία τῶν τριῶν αὐτῶν ἀδελφῶν εἶχε ἐπισκεφθεῖ πολλές φορές ὁ Χριστός καί εἶχε παρευρεθεῖ μετ’ αὐτῶν στή κοινή τράπεζα. Ἦταν ὁ Λάζαρος, ἐκεῖνος, τόν ὁποῖο ὁ Χριστός ἀνέστησε ἐκ νεκρῶν καί ἡ ἀνάστασή του αὐτή ἐξιστορεῖται μέ ἀκριβεῖς λεπτομέρειες στό κατά Ἰωάννη Εὐαγγέλιο καί μόνον σ’ αὐτό.

Ἀξίζει, εὐθύς ἐξ ἀρχῆς, ν’ ἀναφέρουμε τίς λεπτομερεῖς αὐτές περιγραφές, τίς ὁποῖες εὑρίσκουμε στό 11ο κεφάλαιο τοῦ κατά Ἰωάννου Εὐαγγελίου, πρός ἀντίκρουσιν καί κάποιων ὀρθολογιστικῶν ἀντιλήψεων. Πρῶτον, στό Εὐαγγέλιο ἀναγράφεται συγκεκριμένος τόπος, ἤτοι ἡ Βηθανία, κωμόπολη πού ἀπέχει μόλις τρία χιλιόμετρα ἀπό τά Ἱεροσόλυμα ἐπί τῆς ἀνατολικῆς κλιτύος τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν. Δεύτερον, ὁ Λάζαρος, νεκρός παρέμεινε τέσσερεις ἡμέρες, «τεταρταῖος» ἀποκαλεῖται καί βέβαια ἐνταφιασμένος στό μνημεῖο κατά τά Ἰουδαϊκά ἤθη. Τρίτον, εἶναι γεγονός ὅτι στίς δύο ἀδελφές του κυριαρχοῦσε φόβος ὅτι ὑφίσταται ἔντονη δυσοσμία, ἔπειτα ἀπό τήν πρό τεσσάρων ἡμερῶν ταφή. Τέταρτον, ὑπάρχει στήν

εὐαγγελική περικοπή λεπτομερέστατη περιγραφή τοῦ μνημείου καί τῆς σοροῦ τοῦ νεκροῦ, ἤτοι: ἐντάφια σπάργανά της κατά τό ἔθος ἐνταφιασμοῦ τῶν Ἰουδαίων. Πέμπτον, ἔχουμε τό γεγονός τῆς ἐντόνου ἀντιδράσεως τῶν ἐχθρῶν τοῦ Χριστού, τῶν Σαδδουκαίων πού ἀρνιόντουσαν ἐν γένει τήν ἀνάσταση τοῦ ἀνθρώπου. Ἕκτον, ἱστορεῖται ἀκόμη, ἡ σφοδροτάτη ἐπιθυμία τῶν παραπάνω ἐχθρῶν καί τῶν Φαρισαίων νά θανατώσουν τόν Χριστό, ἀλλά καί τόν Λάζαρο καί ἕβδομον, ἀβάσιμη τυγχάνει καί ἡ ἄποψη, ὅτι στήν συγκεκριμένη περίπτωση τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου, ἔχουμε ἕνα φαινόμενο ἐγέρσεως ἀπό κάποιο εἰκονικό θάνατο, ἄποψη, ἡ ὁποία παραμένει ἀστήρικτη, ἀφοῦ ἔχουμε ἐνώπιόν μας τετραήμερο νεκρό.

*

Ἡ ἱστορία, μᾶς παρουσιάζει στή συνέχεια τήν ὅλη ζωή τοῦ Λαζάρου, μετά τήν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασίν του ἀπό τόν Χριστό, κατά τήν ὁποία, ὁ Λάζαρος ἀνεχώρησε ἀπό τήν Παλαιστίνη ἀποφεύγοντας τήν ἔχθρα τῶν ἀρχιερέων, γραμματέων καί φαρισαίων, πού ζητοῦσαν νά τόν θανατώσουν καί μετέβη στήν Κύπρο. Ἐκεῖ ἐγκαταστάθηκε στήν πόλη Κίτιο (σήμερα ὀνομάζεται Λάρνακα). Ἀργότερα τόν συναντοῦν οἱ Ἀπόστολοι Παῦλος καί Βαρνάβας καί τόν χειροτονοῦν Ἐπίσκοπο Κιτίου. Ἔζησε μετά τήν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασίν του τριάκοντα ἔτη καί ἀπέθανε τό δεύτερον ἐκεῖ στό Κίτιο. Μάλιστα, ἡ ὅλη ἐπισκοπική του παραμονή καί διακονία στή Λάρνακα ἔχει συνδεθεῖ μέ πολλές παραδόσεις. Τό λείψανό του τοποθετήθηκε ἐντός μαρμαρίνης σαρκοφάγου ἐπί τῆς ὁποίας χαράχθηκε ἡ ἐπιγραφή «Λάζαρος ὁ τετραήμερος καί φίλος Χριστοῦ». Ἀργότερα, ἐπί τοῦ τάφου του κτίστηκε ἀρχικά μικρός ναός, ὁ ὁποῖος ἐπί αὐτοκράτορος Λέοντος ΣΤ’ τοῦ Σοφοῦ διηυρύνθη σέ μεγάλο ὡραιότατο βυζαντινό ναό. Κατά δέ, τό 890 μ.Χ., ὁ αὐτοκράτωρ (ὁ Λέων ὁ ΣΤ’) μετέφερε τό λείψανον στήν Κων/λη.

Τήν μεταφορά αὐτή τοῦ ἱεροῦ λειψάνου ἀπό τό Κίτιο στήν Κων/λη ἔχει μέ δύο λόγους του ἐγκωμιάσει ὁ λόγιος Ἐπίσκοπος Καισαρίας Ἀρέθας ἐκ Πατρῶν, ὁ καί μαθητής τοῦ Μ. Φωτίου. Οἱ λόγοι του εἶναι «Ἐπιβατήριος ἐπί τοῖς τιμίοις λειψάνοις Λαζάρου, ἅ Λέων ὁ φιλόχριστος βασιλεύς ἐκ Κύπρου μετήνεγκεν» (ἀνέκδ. ἐν κώδ. Μάρκ. 524 φ. 122) καί «Τοῦ αὐτοῦ, ἔκφρασις πομπῆς ἱερᾶς, ἣν Λέων εὐσεβής βασιλεύς ἐπί τοῖς τιμίοις λειψάνοις πεποίηται τοῦ Χριστοῦ φίλου, ὅτι πρώτως αὐτά ἐκ Κύπρου μετήνεγκεν» (αὐτόθι φ. 123). Τά κατοπινά χρόνια, κυρίως τόν 18ο αἰῶνα, ἔγιναν ἀξιόλογες ἐπισκευές στόν ἐν λόγῳ ἱερό ναό, ὅπου ὑπάρχει καί ἕνα θαυμασίας τέχνης εἰκονοστάσιο καί ἄλλα συμπληρωματικά κτίρια γιά ν’ ἀποτελεῖ σήμερα τό σημαντικότερο μνημεῖο καί ἱερό προσκύνημα τῆς πόλεως Λάρνακας.

*

Πέραν ὅμως τῶν ἱστορικῶν περιγραφῶν, ἡ περίπτωση τῆς ἑορτῆς τοῦ Λαζάρου παρουσιάζει ἐξαιρετικό θεολογικό καί πνευματικό ἐνδιαφέρον. Ἔτσι, ἡ ἔγερση τοῦ Λαζάρου ἀπό τόν Χριστό, ὅπως πρωτίστως ἀναφέρει ἡ ὑμνολογία, τυγχάνει «τῆς παλλιγγενεσίας προοίμιον σωτήριον» καί εἶναι προάγγελος τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, γι' αὐτό τόσο ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ὄρθρου, ὅσο καί ἡ Θ. Λειτουργία, τό Σάββατο τοῦ Λαζάρου, ἔχουν ὑμνολογικά στοιχεῖα τῆς ἀναστασίμου Κυριακῆς. Εἰδικότερα: Ψάλλονται ἀναστάσιμα εὐλογητάρια, λέγεται τό «Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι», ψάλλεται στό τέλος τοῦ Ὄρθρου τό ἀναστάσιμο τροπάριο «Σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ γέγονεν», ὡς καί τό ἐφύμνιον τοῦ Εἰσοδικοῦ τῆς Κυριακῆς «ὁ ἀναστάς ἐκ νεκρῶν». Ἐπίσης, σέ ἀνάμνηση τοῦ τελουμένου κατά τούς πρώτους αἰῶνες μυστηρίου τοῦ βαπτίσματος τῶν κατηχουμένων, ψάλλεται ἀντί τοῦ τρισαγίου ὕμνου τό: «Ὅσοι εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε». Κατά δέ τήν Ἀπόλυσιν λέγεται: «Ὁ ἀναστάς ἐκ νεκρῶν», ὅπως τίς Κυριακές.

*

Ἀλλά ἀκόμη ἡ ἀνάσταση τοῦ Λαζάρου εἶναι καί προτύπωση τῆς κοινῆς ἀναστάσεως ὅλων τῶν ἀνθρώπων κατά τήν Δευτέρα Παρουσία τοῦ Δικαιοκρίτου Χριστοῦ. Συγκεκριμένα, λέγει τό Ἀπολυτίκιον: «Τήν κοινήν ἀνάστασιν πρό τοῦ σοῦ Πάθους πιστούμενος, ἐκ νεκρῶν ἤγειρας τὸν Λάζαρον Χριστὲ ὁ Θεός· ὅθεν καὶ ἡμεῖς ὡς οἱ Παῖδες, τὰ τῆς νίκης σύμβολα φέροντες, σοὶ τῷ Νικητῇ τοῦ θανάτου βοῶμεν· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος, ἐν ὀνόματι Κυρίου».

Ὑπάρχει, ὡστόσο, μιά διαφορά μεταξύ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου καί τῆς κοινῆς ἀναστάσεως. Δηλαδή, ὁ Λάζαρος μετά τήν ἀνάστασή του ἀπό τόν Χριστό, δέν ἔλαβε κάποιο πνευματικό σῶμα, ἀλλά ἔφερε τό ἴδιο σῶμα πού εἶχε πρίν ἀποθάνει. Σῶμα, δηλαδή, φθαρτόν καί θνητόν, γι' αὐτό καί πέθανε πάλιν, ἔπειτα ἀπό χρόνια. Τά σώματα, ὅμως, ὅλων τῶν ἀνθρώπων μετά τήν Δευτέρα Παρουσία τοῦ Χριστοῦ θά εἶναι πνευματικά, χωρίς τά ἀναγκαῖα γιά τήν βιολογική συντήρησή τους.

Πράγματι, κατά τόν Ἀπ. Παῦλον «ὁ ἐγείρας ἐκ νεκρῶν Χριστόν Ἰησοῦν ζωοποιήσει καί τά θνητά σώματα ὑμῶν»(Ρωμ. 8,11). Οἱ χριστιανοί περιμένουμε «ἀνάστασιν σωμάτων», ὡς λέγει δέ ὁ Ἱερός Δαμασκηνός: «Ἀνάστασις γάρ ἡ ἄνωθεν στάσις· τό σῶμα δέ ἐστί τό φθειρόμενον καί διαλυόμενον καί εἰς χοῦν μεταβαλλόμενον. Τοῦτον τοίνυν ἡ ἄνωθεν σύστασις εἰκότως καλεῖται ἀνάστασις· τῆς γάρ δή ἀθανάτου ψυχῆς οὐκ ἀνάστασις, ἀλλ' ἐπάνοδος γίνεται πρός τό σῶμα» (Ἰω. Δαμασκηνοῦ, Ἔκδ. ὀρθ. πίστεως 4,27, PG 94,1228). Ἡ δέ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν θά εἶναι καθολική «δικαίων τε καί ἀδίκων». Καί γιά τούς ζωντανούς στόν παρόντα κόσμο κατά τήν ὥρα τῆς Δευτέρας Παρουσίας ὁ Ἀπ. Παῦλος μᾶς λέγει: «Οἱ ζῶντες

οἱ περιλειπόμενοι εἰς τήν παρουσίαν τοῦ Κυρίου οὐ μή φθάσωμεν τούς κοιμηθέντας... οἱ νεκροί ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον, ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σύν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα˙ καί οὕτω πάντοτε σύν Κυρίῳ ἐσόμεθα» (Α’ Θεσσ. 4, 15-17). Ἡ ἁρπαγή αὐτή ἐν νεφέλαις συνδέεται προφανῶς καί μέ τήν ἀλλαγή τοῦ σώματος τῶν ἁρπαγησομένων, καθ’ ὅτι τά σώματα θά μεταβληθοῦν ἀπαφθαρτοποιοῦμενα, δηλαδή θἄχουμε ἄλλου εἴδους σώματα. Καί βέβαια δέν γνωρίζομεν ἐπακριβῶς πῶς θά εἶναι. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης συγκεκριμένα γράφει: «Ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἐναφεῖσα τῷ θανάτῳ πάντα τά περί αὐτήν ἰδιώματα... πρός τήν ἀφθαρσίαν μεθίσταται καί τήν δόξαν καί τήν τιμήν καί τήν δύναμιν καί τήν ἐν παντί τελειότητα καί τό μηκέτι τήν ζωήν αὐτῆς οἰκονομεῖσθαι τοῖς φυσικοῖς ἰδιώμασιν, ἀλλ’ εἰς πνευματικήν τινα καί ἀπαθῆ μεταβῆναι κατάστασιν (Περί ψυχῆς καί ἀναστάσεως, PG 46, 156).

*

Ἔπειτα γεννᾶται τό ἐρώτημα: Γιατί ἡ ἀνάσταση τοῦ Λαζάρου ἔγινε τέσσερεις ἡμέρες μετά τόν θάνατό του; Ἡ ἀπάντηση εἶναι ἡ κατωτέρω: Πρῶτον γιά νά φανερωθεῖ στούς ἀπίστους Ἰουδαίους, ὅτι ἐφ’ ὅσον Αὐτός, ὁ Χριστός, εἶχε τήν δύναμη νά ἀναστήσει ἕνα νεκρό τεσσάρων ἡμερῶν, πόσο βεβαιότατα ἔχει τήν δύναμη καί ἐξουσία ν’ ἀναστήσει τόν Ἑαυτό Του στίς τρεῖς ἡμέρες. Δεύτερον, γιά νά ἀποδειχθεῖ ἡ κυριαρχική ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ πάνω στή φθορά, ἀφοῦ μέ τό θαῦμα πού ἔκανε ἀνέκοψε τήν ἀποσύνθεση, τήν σήψη τοῦ σώματος, πού ἤδη εἶχε ἀρχίσει νά παρουσιάζεται ὅταν ἡ Μάρθα τοῦ εἶπε: «Κύριε, ἤδη ὄζει˙ τεταρταῖος γάρ ἐστι» (Ἰω. 11,39). Γράφει ὡραιότατα ὁ ἅγ. Ἀμφιλόχιος Ἰκονίου: «Μή οὐκ εἶδες τόν Λάζαρον πάλιν καθάπερ ὕπνον τόν θάνατον ἀποσεισάμενον; Εἶδες πῶς σύν αὐταῖς κηρίαις ἐβάδιζε, τό Δεῦρο ἀκούσας; Εἶδες πῶς ἠκολούθησε τῷ προστάγματι ὁ νεκρός, καί ὁ δεσμός οὖν ἐκώλυσεν; Εἶδες πῶς ἥρμοσεν ἡ φωνή τῷ τόν διαλυθέντα θανάτῳ; Ὁ ἐκεῖνα δυνηθείς, καί ταῦτα δυνήσεται˙ ὁ τόν δοῦλον ἀναστήσας, αὐτός πολλῷ μᾶλλον ἐγείρεται. Ὁ ζωογονήσας τόν σεσηπότα, οὐκ ἐάσει νεκρόν ἑαυτόν» (Εἰς τήν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Σαββάτου, Λόγος Ε’, PG 39, 92-93). Καί τρίτον γιά νά καταφανεῖ ὅτι, ἀφοῦ ὁ Χριστός ὡς Θεός ἔχει τήν δύναμη ν’ ἀναστήσει τόν τεταρταῖο Λάζαρο, μπορεῖ ν’ ἀναστήσει καί τούς νεκρούς ἀνθρώπους, τῶν ὁποίων τά σώματα ἔχουν ἤδη διαλυθεῖ. Ὡς λέγει ὁ ἅγ. Κύριλλος Ἀλεξανδρείας: «Ἀπαρχή γάρ τῶν κεκοιμημένων ὁ Κύριος καί πρωτότοκος ἐκ νεκρῶν, λειοτάτην ὥσπερ τοῖς μεθ’ ἑαυτόν ἀποτελῶν διά τῆς ἰδίας Ἀναστάσεως τήν εἰς ἀφθαρσίαν ἀναδρομήν» (Εἰς Ἰωάν. 18, 7-9, PG 74, 585).

*

Ἀλλά μερικά ἀκόμη σημεῖα εἶναι ἄξια προσοχῆς, πού προέρχονται ἀπό τούς λόγους

τοῦ Χριστοῦ.

Πρῶτον, εἶναι ἡ φράση πού εἶπε ὁ Χριστός στούς μαθητές Του: «Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται, ἀλλά πορεύομαι ἵνα ἐξυπνήσω αὐτόν» (Ἰω. 11,11). Ἐδῶ ὁ Χριστός μανθάνουμε, ὅτι ὀνομάζει τόν θάνατο, κοίμηση, ὕπνο. Αὐτό εἶναι ἡ ἀλήθεια τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας. Ὁ θάνατος χαρακτηρίζεται ὡς ὕπνος, οἱ δέ τεθνεῶτες ὡς κεκοιμημένοι. Ὁ Κύριος ἐκφράζει τήν ἀλήθεια γιά τόν θάνατο. Γιά μέν τίς ἀδελφές Μάρθα καί Μαρία, ὁ Λάζαρος ἦταν νεκρός. Γιά τόν Χριστό, ὅμως, κοιμόταν καί τόν ἐξυπνᾶ. Ἔτσι, ὁ θάνατος τοῦ σώματος εἶναι, ὡς ἕνας ὕπνος, μακρότερος τοῦ συνήθους, ἀφοῦ πρόκειται νά καταργηθεῖ καί νά νικηθεῖ μέ τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ.

Δεύτερον, ἡ προσταγή τοῦ Χριστοῦ πρό τοῦ μνημείου εἶναι πολύ χαρακτηριστική: «Λάζαρε, δεῦρο ἔξω» (Ἰω. 11,44). Δέν εἶπε ὅπως κατά τήν ἀνάσταση τῆς θυγατρός τοῦ Ἰαείρου ἁπλῶς: «Τό κοράσιον, σοί λέγω, ἔγειρε» (Μάρκ. 5,41) ἤ ὅπως στήν περίπτωση τοῦ νεκροῦ υἱοῦ τῆς χήρας τῆς Ναΐν: «Νεανίσκε, σοί λέγω, ἐγέρθητι» (Λουκ. 7,14) καί αὐτό, γιατί οἱ δύο αὐτοί νεκροί βρισκόντουσαν μπροστά του ἐπί τῆς κλίνης ἤ τοῦ φερέτρου ἀντίστοιχα. Ὁ νεκρός ὅμως Λάζαρος ἦταν ἐγκεκλεισμένος μέσα στόν τάφο, ἤδη νεκρός τέσσερεις ἡμέρες. Καί τό θαῦμα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου ἔγινε ταχέως, «ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ». Γράφει, ἐν προκειμένῳ, ὁ ἅγ. Ἀμφιλόχιος Ἰκονίου: «Μή οἷου τόν Κύριον πολλάς φωνάς βεβληκέναι. Ἅπαξ ἐλάλησε, καί ὅν ἔπλασεν, ἤγειρεν. Οὔτε γάρ ὡς Ἠλίας ἔκλαυσεν· οὔτε ὡς Ἐλισαῖος ἀπόρησε. Μονοφθόγγῳ φωνῇ διύπνισε τόν παρ’ αὐτῷ καθεύδοντα, εἰπών, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω· εἷς ὁ λόγος, καί διάφορα τά θαύματα. Μόνον ὁ Κύριος ἐφώνησε, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω, καί εὐθέως αἱ σάρκες ἀπεπληροῦντο· αἱ τρίχες ἀντεφύτοντο· αἱ ἁρμονίαι συνεδραμοῦντο· αἱ φλέβες καθαρῷ αἵματι ἀντεγεμίζοντο· ὁ ᾅδης κάτωθεν κοπτόμενος τόν Λάζαρον προέπεμψεν· ἡ ψυχή Λαζάρου παρακτρατουμένη, καί ὑπό τῶν ἀγγέλων παρακαλουμένη, τό ἴδιον εἰς τό ἴδιον μετεχωνεύετο· καί τό πάντων ἐνδοξότερον ἦν, ὅτι πανταχόθεν δεδεμένος ἦν τούς πόδας καί τήν ὄψιν κηρίαις, καί ἀνεμποδίστως ἐβάδιζε» (Ἀμφιλοχίου Ἰκονίου, Λόγος εἰς τόν τετραήμερον Λάζαρον, PG 39, 65).

Μ’ αὐτή τήν κυριαρχική προσταγή ὁ Χριστός θέλει νά δείξει καί πῶς θά γίνει καί ἡ κοινή ἀνάσταση. Δηλαδή, ὅπως μετά τήν σταθερή καί ἀποφασιστική προσταγή τοῦ Χριστοῦ ὁ Λάζαρος ἔλαβε ἀπό τήν νέκρωση ζωή, κατά παρόμοιο τρόπο μέ μία προσταγή θά γίνει τό ἴδιο μ’ ὅλους τούς ἀνθρώπους στή Δευτέρα Παρουσία. Ἡ προσταγή αὐτή, ἔτσι, εἶναι τύπος τῆς σάλπιγγος τοῦ ἀρχαγγέλου, πού θ’ ἀκουστεῖ κατά τήν συντέλεια τοῦ κόσμου καί θά ἐπισυναχθεῖ ὅλο τό ἀνθρώπινο γένος ἐνώπιόν Του γιά τήν τελική καί δικαία κρίση ὑπό τοῦ Δικαιοκρίτου Χριστοῦ (Ματθ.

24, 30-31 καί 25, 31-32).

Τρίτον, ἡ φράση τοῦ Χριστοῦ «Λύσατε αὐτόν καί ἄφετε ὑπάγειν» (Ἰω. 11, 44). Ὁ Χριστός ἤθελε οἱ Ἰουδαῖοι νά τόν λύσουν ἀπό τά βάσανα καί ὁ Λάζαρος μόνος του νά βαδίσει. Καί τοῦτο, ὥστε οἱ ἴδιοι οἱ ἄνθρωποι νά λάβουν πειστήρια τοῦ θαύματος καί τόν Λάζαρον τόν πρώην νεκρόν, νά τόν δοῦν ὁλοζώντανο νά περπατᾶ μόνος του. Ὁ θάνατος τοῦ Λαζάρου δέν ἦταν οὔτε εἰκονικός, οὔτε φαντασία, οὔτε ψέμμα. Ἔτσι, μέ τόν λόγο Του αὐτό ὁ Χριστός κάμνει τό ἀδύνατον στούς ἀνθρώπους καί ἀφήνει τό δυνατόν νά τό κάμνουν οἱ ἄνθρωποι, ὡς συνέργεια στό θεῖο ἔργο.

Καί τέταρτον, κορυφαία εἶναι ἡ θεία διακήρυξη τοῦ Χριστοῦ πρός τήν Μάρθα ἀλλά καί πρός ὅλους τούς πιστούς ὅλων τῶν αἰώνων, ὅτι: «Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καί ἡ ζωή» (Ἰω. 11,25). Οἱ λόγοι αὐτοὶ δηλώνουν ὅτι διά τῆς Ἀναστάσεώς Του, ἐκ «θανάτου πρός ζωήν καί ἐκ γῆς πρός οὐρανόν Χριστός ὁ Θεός ἡμᾶς διεβίβασε» (Εἱρμός α’ ᾠδῆς ἀναστασίμου κανόνος ὄρθρου Κυριακῆς τοῦ Πάσχα). Ὁ Ἀναστάς Ἰησοῦς Χριστός καταλύει τόν θάνατο, συντρίβει τόν Ἅδη, ἐλευθερώνει τούς ἐκεῖ δεσμίους καί σώζει τόν ἄνθρωπο. Ἔτσι, συνεχίζει τήν διακήρυξή Του ὁ Χριστός ὅτι: «Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἄν ἀποθάνῃ, ζήσεται˙ καί πᾶς ὁ ζῶν καί πιστεύων εἰς ἐμέ οὐ μή ἀποθάνῃ εἰς τόν αἰῶνα» (Ἰω. 11,26). Αὐτή εἶναι ἡ σωτηριολογική σημασία τῆς Ἀναστάσεως.

*

Ἐν προκειμένῳ, «τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, Σαββάτῳ πρό τῶν Βαΐων, ἑορτάζομεν τήν Ἔγερσιν τοῦ ἐν τάφῳ τετραημέρου, ἁγίου καί δικαίου φίλου τοῦ Χριστοῦ Λαζάρου». Τοὐτέστιν, ὁ Λάζαρος «διηκόνησε» δύο μυστήρια. Τοῦ θανάτου καί τῆς ἀναστάσεως. Ὁ Χριστός ἔρχεται καί διά τοῦ Λαζάρου προμηνύει καί καταδεικνύει ὅτι «ἔσχατος ἐχθρός καταργεῖται ὁ θάνατος» (Α’ Κορ. 15,26) καί «μή φοβοῦ… ἰδού ζῶν εἰμι εἰς τούς αἰῶνας τῶν αἰώνων» (Ἀποκ. 1,17-18). Εἶναι «ὁ στάχυς τῆς ζωῆς».